

Kristofóri Balázs¹

A sport szerepe a honvédelmi nevelésben

The Role of Sports in Defence Education

Absztrakt

Az államnak garantálnia kell az állampolgárok fizikai biztonságát, azonban az egyének nemcsak jogokkal, hanem állampolgári kötelezettségekkel is rendelkeznek, mint például szükséghelyzet esetén az ország védelme. Az állam feladata felkészíteni az állampolgárokat Magyarország védelmére, aminek egyik eszköze békeidőben a honvédelmi nevelés.

A sport és a honvédelmi nevelés számos közös értékkel rendelkezik, a cikk a sport eszközrendszerét vizsgálja a honvédelmi nevelés rendszerében. A honvédelmi nevelési programok a sporton keresztül nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy az állampolgárok minél szélesebb körben sajátítsák el az alapszintű honvédelmi ismereteket.

Kulcsszavak: sport, honvédelmi nevelés, hazafias nevelés, honvéd kadét program, honvédelmi tábor

Abstract

The state must guarantee the physical security of its citizens, but individuals have not rights only but also duties as citizens, such as protecting the country in an emergency. The state has a duty to prepare citizens for the defence of Hungary, one of these in peacetime is the national defence education.

Sport and defence education have a number of common values, and this article examines the use of sports as a tool in the system of defence education. Defence education programmes make an important contribution to the acquisition of basic defence knowledge of the citizens through sports.

¹ Doktori hallgató, Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Hadtudományi Doktori Iskola, e-mail: kristofori.balazs@gmail.com

Keywords: sport, defence education, patriotic education, defence cadet programme, defence camp

Bevezetés

Amikor meghalljuk azt a szót, hogy honvédelem, akkor nem a sport az első fogalom, amely képzettársítás során megjelenik a fejünkben. Előjönnek a képzeletünkben az általunk ismert haditechnikai eszközök, az egyenruha, a honvédségi témakörökben jártasoknál maximum a katonák társadalmi szerepvállalása, de a sport ritkán jut eszünkbe.

A sport a testi és szellemi egészségünk megőrzésére, míg a honvédelem a fizikai biztonságunk fenntartására irányul. A két terület között azonban számos párhuzam vonható, és megannyi kapcsolat megfigyelhető, amelyek által láthatóvá válik, hogy a sportban rejlő erények és képességek a honvédelmi feladatokban is hasznosak lehetnek.

Nagyon sokszor halljuk manapság, hogy „nekem jogom van ehhez”. Amikor arra utalunk, hogy minket megillet valamilyen bánásmód, valamilyen helyzetelőny bármi miatt, akkor büszkén hivatkozunk egy-egy törvényre vagy rendeletre. Azonban hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy magyar állampolgárként nemcsak jogaink, de kötelezettségeink is vannak. Ebből az egyik legfontosabb az Alaptörvény XXXI. cikk (1) bekezdésében rögzített, miszerint: „Minden magyar állampolgár köteles a haza védelmére.”²

2004-ben a sorkatonai szolgálatot felfüggesztették, ezért számos olyan család van ma Magyarországon, ahol a fiatalok egyáltalán nem találkoztak katonákkal, a szüleik nem tudták elmesélni nekik a sorkatonai élményüket, hiszen ők maguk sem élték át. Ennek eredményeként egy szakadék jött létre a társadalom és a honvédség között. A honvédelmi nevelés – amelynek fontos része a sport – célja az, hogy csökkentse ezt a szakadékot és felkészítse az egyént – szükség esetén – az állampolgári kötelezettségeinek teljesítésére.

A legelső közös pont, hogy mind a honvédelemben, mind a sportban kiemelt szerepe van az államnak. Ezen állítás megértéséhez elengedhetetlen, hogy az állam funkcióit vegyük először végig, hiszen ezen keresztül is láthatóvá válik, hogy mennyi ponton kapcsolódik a két témakör egymáshoz.

- Az állam szavatolja a fizikai biztonságot az egyén és a közösség szintjén is.
- Az állam feladatai ellátásához anyagi és humán erőforrásokat von el az egyéntől és a közösségektől is.
- Az állam szerepkörében nagyon fontos az erőforrás-elosztó funkció az állami működés minden területén. Így az elosztó szerepkör megjelenik a haderő és honvédelem rendszerében is mint a fizikai biztonság egyik alapköve.
- Az állam rendelkezik szankcionálási joggal is.³

Egy jól működő országban, veszély esetén a közösségek az állam érdekeit nézik, a jól definiált érdekek és értékek figyelembevételével. Ez azt jelenti, hogy az állampolgárok

² Magyarország Alaptörvénye XXXI. cikk (1) bekezdés.

³ BOLDIZSÁR 2019.

az alaptörvényben foglaltakat elfogadják és aszerint cselekszenek. Az állam részéről a veszélyre való válasz csak úgy jöhet létre, ha a szándék meglétéhez képesség is kapcsolódik. Egy fejlett államban a képesség alatt anyagi erőforrásokat és humán erőforrásokat is értünk. A humán erőforrás két fő részből áll egy ilyen helyzet esetén. Az egyik nagy rész a már kiképzett szerződéses, hivatásos vagy tartalékos állomány, míg a másikat azon állampolgárok alkotják, akik még nem estek át semmilyen kiképzésen.

A sport és a honvédelmi nevelés rövid története Magyarországon

A sportot mint a honvédelmi nevelés egyik eszközét Magyarországon már a 19. századtól kezdve rendszerszerűen alkalmazzák.

Az *Osztrák–Magyar Monarchia* időszakában az 1868. évi XXXVIII. törvénycikk rögzítette, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani a fiatalok testgyakorlására, különösen a katonai gyakorlatokra. Fontos volt ebben az időben az iskolások hazafias érzelmeinek kialakítása, valamint a hazaszeretet. Talán ehhez köthető az is, hogy ebben az időben jelent meg hazánkban a cserkészek mozgalma is, amely hasonló célokkal, a fiatalok életre való nevelését szorgalmazta.⁴

A két világháború között jött létre az Országos Testnevelési Tanács III. szakosztálya vezetésével a *Leventemozgalom*. A testnevelésről szóló 1921. évi LIII. törvénycikk alapján minden 21. életévét be nem töltött férfinak részt kellett vennie a testnevelési foglalkozásokon. A leventemozgalom létrehozását azzal indokolták, hogy a társadalom nincs megfelelő fizikai és egészségi állapotban. Erre azért volt szükség, mert hazánkban a két világháború között tilos volt sorozást, valamint kiképzést tartani. A leventemozgalom terjedésével a 12–21 életév közötti férfiak nagy része részt vett ezeken a bűjtatott honvédelmi foglalkozásokon.

A fizikai fejlesztés mellett nagy figyelmet fordítottak a fiatalok szellemi felkészítésére is. Ezt a célt szolgálta a *Levente* című újság is, amely először havonta, majd kéthetente jelent meg. Az újságban számos tanulságos történet, elsősegélynyújtási praktika volt, valamint ebben jelentek meg a versenykiírások és azok eredményei is.⁵ Ezzel is a korai honvédelmi nevelést erősítették.

A második világháború után, 1948-ban létrejött a *Magyar Szabadságharcos Szövetség (MSZHSZ)*. Célközönsége fókuszában a fiatalok voltak, akik körében a testedzést, a népi kultúrát, a népi demokráciát és egyéb, a védelemhez szükséges tudás eszményeit terjesztették. Ennek érdekében megalakították a céllövő, motoros, sí-, lovas színjátszó csoportokat, szakosztályokat. A szakosztályokban aktívan részt vevők különféle versenyszámokban mérhették össze tudásukat.

Fontos megemlíteni még az Országos Magyar Repülő Egyesület 50 órás, fiataloknak szóló repülővezető képzését is, amelyet később a Magyar Repülő Szövetség vett át, kiegészítve az ejtőernyőzéssel. Tovább erősítve ezzel a honvédelem során is használható képességek sorát.

⁴ KUN-SZABÓ 2018.

⁵ SOLYMOSY 1943: 13.

A fent említett két szervezet 1955-ben egyesült, így létrejött a *Magyar Önkéntes Honvédelmi Szövetség*, amely szakköröket, tanfolyamokat és versenyeket szervezett az érdeklődőknek. Ez is nagy lépés volt, azonban az igazán nagy áttörés 1967-ben történt, amikor is egy kormányhatározatban létrehozták a *Magyar Honvédelmi Szövetséget*, a sokak által ismert MHSZ-t. Ebben a szervezeti formában az volt az új, hogy különféle alapszervezetek helyett klubok jöttek létre, valamint az MHSZ élén egyszemélyi vezető volt. A korábbi szakosztályok mellé új elemként jelent meg a gépjárművezetői képzés is.

Törvényi segítséggel, minden fiatalnak kötelező volt részt vennie a programok valamelyikében, így 1978-ban 197 ezer fő klubtaggal rendelkezett az MHSZ. Már ekkor megfogalmazták az MHSZ fő értékeit, amelyek közé tartozott az ifjúság haza védelmére való tudatos felkészítése, az állampolgári fegyelem kialakítása, valamint a közösség iránti elköteleződés.

A szervezet létszáma 1987-ben már 334 776-ra nőtt. Népszerűek voltak a különböző honvédelmi kupák, lövészversenyek, ejtőernyős többtusa versenyek és a rádiós versenyek is. Csak ebben az évben 86 ezren vettek részt gépjárművezető képzésen, ami még mai mértékkel is igen szép eredménynek könyvelhető el.⁶

A rendszerváltást követően azonban 1990-ben megszűntették az MHSZ-t. Az egységes szervezet sok önálló kis civil szervezetre bomlott. Az egységes vezetés hiánya látszódtott is a szervezetek munkájában, közel sem tudták azt az eredményt elérni, mint jogelődjük. Egy 1998-ban íródott tanulmány beszámolt arról, hogy a középiskolás fiatalok nem találkoztak a haderővel, az iskolában egyre kevesebb nemzeti és társadalmi érték jelent meg. Háttérbe szorultak a honvédelmi napok és a laktanyai látogatások. Az MHSZ megszűnését nem tudták pótolni utódszervezetei, így a honvédelmi nevelés is a háttérbe szorult.

A következő nagy sarokkövet a 2004-es év hozta. A Magyar Honvédség felfüggesztette a kötelező sorkatonai szolgálatot, így áttért az önkéntes haderőre. Ekkor indult útjára a *KatonaSuli* elnevezésű program, amelynek középpontjában a katonai alapismeretek választható közismereti, érettségi tantárgy állt. A tantárgy keretében a diákok részt vehettek laktanyai nyílt napokon, tanultak a honvédelem rendszeréről, a NATO-ról és az EU-ról, valamint missziót megjáró katonák tapasztalatait hallgathatták meg. A tantárgy azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, mivel alacsony számban választották a diákok a katonai alapismereteket érettségi tárgyként.

Így a honvédelmi nevelési program fejlesztése érdekében a Honvédelmi Minisztérium új koncepciót hozott létre, amelyben nagy szerephez jutottak a szabadidős, tantárgyon kívüli (sport, testmozgás) tevékenységek. A fejlődést és a változást jobban kiemelve a *KatonaSuli* elnevezést eltörölték, és helyébe a *Honvéd Kadét Program* lépett, és megjelent az általános honvédelmi nevelés is.⁷

⁶ KUN-SZABÓ 2018.

⁷ KUN-SZABÓ 2018.

A honvédelmi nevelés napjainkban: a Honvédelmi Minisztérium honvédelmi nevelést támogató programja

A Honvédelmi Minisztérium honvédelmi nevelési programjainak fókuszában leginkább a középiskolás korosztály áll.⁸ Felmerülhet a kérdés, hogy egyáltalán miért foglalkozik a Honvédelmi Minisztérium ezzel a témakörrel, és miért pont a középiskolások a fő célcsoport? Erre választ a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény (Hvt.) 1. § (5) bekezdése ad, amely meghatározza az állampolgárok honvédelmi feladatokra való felkészülését.

„Az állampolgárok honvédelmi feladatokra való gyakorlati felkészülése hadiállapoton kívül az önkéntes vállaláson alapszik, amelyhez az állam biztosítja a szükséges felkészítő ismeretek elsajátításának kereteit.”

A Hvt 6. § (1) g) pontja alapján továbbá:

„A Kormány Magyarország honvédelmi felkészültségének biztosítása céljából [...] a köznevelés, a szakképzés és a felsőoktatás keretein belül gondoskodik a honvédelmi nevelés programjának végrehajtásáról.”⁹

A Honvédelmi Minisztérium honvédelmi nevelés egységesítése, szabályozása és rendszerbe foglalása érdekében megalkotta a Honvéd Kadét Programról, valamint a hazafias és honvédelmi nevelés támogatásáról szóló 42/2021. (VIII. 31.) HM utasítást. Ebben az utasításban határozták meg többek között a honvédelmi nevelés fogalmát is, amelynek pontos ismerete alapot adhat a most boncolgatott téma megértéséhez.

„A honvédelmi nevelés a fiatalok fizikai, érzelmi és szellemi felkészítése a haza védelmére, az országban élő emberek és a nemzeti értékek megővéséhez szükséges tudás és attitűdök elsajátítása.”¹⁰

A honvédelmi nevelést támogató programok mindenki számára önkéntesek, semmilyen kötelezettséggel nem járnak. A Honvédelmi Minisztérium a középiskolai honvédelmi nevelést két egymástól jól elkülöníthető részre bontja.

Az első rész az úgynevezett általános honvédelmi nevelés. Ez a pillér bárki számára elérhető programokból áll, úgy mint laktanyai nyílt napokon való részvétel, katonai bemutatók, honvédelmi témájú versenyek, az Országos Haditorna Verseny és a honvédelmi tábor.

A másik pillér az úgynevezett emelt szintű honvédelmi nevelés, amelynek része a Honvéd Kadét Program. Ez a program valamilyen honvédelmi tematikájú tantárgyhoz vagy éppen tantárgyakhoz kapcsolódik, a szabadidős honvédelmi nevelési programokon felül.

⁸ Lásd: <https://kadetprogram.hu/szuloknek/>

⁹ 2021. évi CXL. törvény (Hvt.) 6. § (1) g).

¹⁰ 42/2021. (VIII. 31.) HM utasítás 1. § 9a.

A sport mindkét pillérben erőteljesen megjelenik: az általános honvédelmi nevelésnél a már említett programokban, míg a Honvéd Kadét Programnál a szabadidős tevékenységeknél, amelyek hasonló tematikájúak, mint az előzőekben említettek.

Ezekben a foglalkozásokban többek között az a legfontosabb, hogy az órán megtanult dolgokat élményszerűen és játszva gyakorolhassák, éljék át a kadétek. Ilyen foglalkozások például a sportlövészet, a küzdősportok, a túlélési ismeretek és a tájékozódási futások is.

Az iskolák a programhoz való csatlakozással vállalják a tanórai, valamint a szabadidős tevékenységek megtartását. Természetesen ehhez segítséget is kapnak. A középiskola együttműködési megállapodást köt egy kijelölt katonai szervezettel, valamint a Honvédelmi Sportszövetséggel is, akik mindenben támogatják őket a szervezés során.

Ahogy a fentiekből is látszik, a honvédelmi tárca a Honvéd Kadét Programban felmerülő feladatokat és az általános honvédelmi nevelési feladatait nem csak egyedül látja el. Szakmai iránymutatása mellett a Honvédelmi Sportszövetség is együttműködik a célok megvalósításában.¹¹

A Honvédelmi Sportszövetség helye és szerepe a hazafias és honvédelmi nevelésben

A Honvédelmi Sportszövetséget (a továbbiakban: HS) köztisztviselési formában azért hozták létre, hogy tevékenységével az önkéntesség kihangsúlyozása mellett, a haza védelme iránt elkötelezett állampolgárok bevonásával erősítse a társadalom és a honvédelem kapcsolatát, továbbá támogassa a hazafias és honvédelmi nevelést. Az alapító tagjai a Magyar Technikai és Tömegsportklubok Országos Szabadidősport Szövetsége, a Honvéd Sportegyesületek Országos Szövetsége, a Magyar Tartalékosok Szövetsége, a Magyar Vívó Szövetség, a Magyar Sportlövők Szövetsége, a Budapesti Honvéd Sportegyesület és a Magyar Judo Szövetség. A Sportszövetség megalakítását és működésének szabályait a Honvédelmi Sportszövetségről szóló 2016. évi CXXXII. törvény, valamint a HS Alapszabályzata határozza meg. Feladatait és céljait a tagszervezetein keresztül valósítja meg.

A HS 5 szakmai tagozattal rendelkezik, amelyek célja, hogy a lehető legnagyobb segítséget, támogatást nyújtsák a szervezett programok során.

A tagozatok között megtaláljuk például a lövészet sportágért vagy küzdősportokért felelős szakmai tagozatot is. Biztosan sokakban felmerül a kérdés, hogy miért tanítja löni a HS a fiatalokat, vagy éppen miért oktatnak nekik küzdősportokat. Azonban ezek a kérdések mind-mind egy rossz berögződésből adódnak. A legtöbb ember sajnos még ma is azt gondolja, hogy központilag militarizálni akarják a fiatalokat, holott csak arról van szó, hogy tudatos honvédelmi nevelésben részesülnek. Plusz gondoljunk csak bele: amikor egy-egy judós vagy birkózó magyar sportoló olimpiai érmet nyer, vagy amikor kiváló sportlövőink világtúrákon nyernek többen több érmet, minden magyarnak büszkeséggel teli a szíve. Továbbá egy-egy ilyen elképesztő teljesítményt

¹¹ Lásd: <https://kadetprogram.hu/szuloknek/>

mennyi felkészülés, mennyi munka és áldozat előz meg, és nem melleleg ezek a kiváló sportolók ugyanúgy fiatalkorukban kezdték el űzni az adott sportágat.

Ezekén túl számos más indok is van arra, hogy miért is hasznos a gyermekek számára a lövészet, illetve a küzdősport. A HS weboldalán az alábbi okokat olvashatjuk:

„A honvédelmi képzés egyik alapját a küzdősportok, harcművészetek (judo, vívás, birkózás, karate, taekwondo, kungfu, aikido stb.) jelentik, melyek összetett mozgásszerkezetük alapján a legalkalmasabbak a fiatalok fizikai képességeinek, mentális tulajdonságainak sokoldalú fejlesztésére.”¹²

A lövészetnél a családok mindig a biztonságot tartják szem előtt, általában a fegyvertől való félelem az, ami elrettenti a sporttól őket. A HS kiemelt figyelmet szentel a biztonságnak, és hangsúlyozza, hogy a lövészet fegyelemre, tiszteletre, precizításra és alázatra tanít. Ezek mind-mind olyan tulajdonságok, amelyekkel a fiatal az iskolában vagy épp már a munkában jelentős előnyre tesz szert azokkal a társaival szemben, akik nem rendelkeznek e tulajdonságokkal. Kijelenthetjük, hogy azok a fiatalok, akik aktív részesei a HS honvédelmi nevelés programjai valamelyikének, azok társaikkal szemben előnyre tesznek szert, és még hasznosabb tagjaivá válhatnak a társadalomnak.¹³

A HS saját sportrendezvényeket is szervez az általános és középiskolás korosztály számára egyaránt. Az egyik legsikeresebb rendezvényük a Bátrak Ligája, amelyet a 7. és 8. évfolyamos diákok számára hirdetnek meg. A verseny akadálypályából, sor- és váltóversenyből, lézérlovászból, villám tájékozódásból, vívásból, íjászból, szimulátor és távirányítós járművezetés erőpróbából és tudáspróbából áll. A verseny fő célja, hogy a sportolni vágyó fiatalokat megismertesse a honvédelmi sportokkal. A versenyszámok a fizikai és mentális képességeiket is fejlesztik, próbára teszik amellet, hogy a csapatban való küzdésre is megtanítják a résztvevőket.¹⁴

A másik sikeres sportrendezvénye a HS-nek a Honvéd Kadét Kupa. Ez a programsorozat a honvéd kadétoknak meghirdetett versenyek összessége, amely egy rendszerbe foglalja a különböző honvédelmi tematikájú versenyeket.¹⁵

A sport mint honvédelmi nevelési eszköz

Az eddigiekben láthattuk, hogy a sport mennyi helyen tud bekapcsolódni, és kapcsolódik is be a honvédelmi nevelésbe. Ahogy a sporttörvény is fogalmaz: *a sport mint fogalom tartalmazza a nemzeti értékeket, az összetartozást, a versenyzést, a részvételt és győzelmet, a teljesítményt, a munka becsületét, az önfegyelmet, öngondoskodást és az egyén a közösségért tett felelősségét.*¹⁶

A honvédelmi nevelés célkitűzései között szintén szerepelnek azok az eszmék, hogy az emberek tenni akarjanak a hazájukért, tudjanak közösségben gondolkodni, és azért

¹² Lásd: <http://honvedelmisport.hu/szakmai-program/>

¹³ Lásd: <http://honvedelmisport.hu/szakmai-program/>

¹⁴ Lásd: <https://battrakligaja.hu/tanaroknak>

¹⁵ Lásd: <http://honvedelmisport.hu/szakmai-program/>

¹⁶ 2004. évi I. törvény.

aktívan is tenni. Ezek alapján megállapítható, hogy az összetartozás, a közösség és azért tenni akarás, az önfegyelem mind-mind a sport és a honvédelmi nevelés közös értéke.

„Sporttevékenységnek minősül a meghatározott szabályok szerint, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, amely a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgálja.”¹⁷

Ebben a megfogalmazásban sporttevékenységet végez az, aki az fenti programokon vesz részt, ezáltal is alátámasztja azt a felvetést, hogy a sport és a honvédelmi nevelés kapcsolódik egymáshoz.

A honvédelmi nevelés vélelmezhetően a szabadidősport csoporthoz tud a leghatékonyabban kapcsolódni. A sportoló az idejét és néhány esetben a pénzét is áldozza arra, hogy részt vegyen az eseményen. Célja, hogy jól érezze magát, regenerálódjon, új élményeket szerezzen és tegyen az egészségéért.¹⁸ Emiatt olyan szabadidős tevékenységeket kell a honvédelmi nevelés során létrehozni, hogy a fogyasztók (állampolgárok, középiskolások) hajlandók legyenek az idejüket és energiájukat arra áldozni, hogy ezeken a programokon részt vegyenek.

A korábban már említett általános honvédelmi nevelési programok kiváló lehetőséget nyújtanak a fiatalok számára nem mindennapi sporttevékenységek űzésére. Ezek közül az egyik ilyen a honvédelmi tábor.

A honvédelmi tábor

A Honvédelmi Minisztérium vezetésével a Magyar Honvédség már korábban is szervezett gyerekeknek nyári táborokat, azonban általában ezek nem a nagyközönségnek, hanem csak a szervezetben dolgozó katonák gyermekeinek szóltak. 2016-ban a honvédelmi tárca kezdeményezésére egy szélesebb fogyasztói rétegnek is megnyitotta a nyári gyerektáborokat a Magyar Honvédség. 2023 nyarán már közel 100 táborban, 135 turnusban táborozhatnak a gyermekek. A honvédelmi táborokban a diákok 17-féle különböző honvédelmi tematikából választhatnak az ország mintegy 59 különböző helyszínén.

Minden tábor két fő részből épül fel. Az egyik eleme az általános programelemek, amely minden táborban ugyanazokat a programokat foglalja magában, úgymint a tájékozódás, térképészet, elsősegély-ismeret, légfegyveres lövészet, víztisztítás és egyéb túlélési ismeretek. A tábor másik részét a tematikus programok teszik ki. A programokat a Magyar Honvédség különböző katonai szervezeteinél foglalkoztattott, külön felkészítésen részt vett magyar katonák tartják, így egy-egy turnusban a gyerekek megismerhetik az adott szervező alakulat sajátosságait.¹⁹

¹⁷ 2004. I. törvény a sportról 1. § (2).

¹⁸ STERBENZ-GÉCZI 2016: 138–145.

¹⁹ Kristofóri Balázs hadnagy Honvédelmi nevelési programok előadása, Várpalota, 2019. november 26.

A honvédelmi táborok fontos részét képezik a hazafias és honvédelmi nevelésnek, hiszen ezen keresztül a fiatalok betekintést nyerhetnek a Magyar Honvédség és a katonák mindennapjaiba.

Az Országos Haditorna Verseny

Az Országos Haditorna Verseny középiskolásoknak szóló honvédelmi csapatverseny. Egy csapat 4 főből és egy kísérő tanárból áll, aki közvetlenül nem vesz részt a csapatmunkában. Ez egy felmenő rendszerű verseny, először minden tanév őszen megyei fordulót rendeznek, aztán következő év tavasszal, általában áprilisban, szervezik az országos döntőt, ahová a megyei győztes csapatok jutnak be, képviselve megyéjüket és az iskolájukat.

A verseny fő céljai:

- a honvédelmi nevelés;
- a honvédelem ügyének népszerűsítése a sport eszközeivel, a hozzá szorosan kapcsolódó értékek közvetítése;
- a fiatalok készségeinek, erkölcsi, akaratni tulajdonságainak és fizikai képességeinek fejlesztése;
- lehetőséget nyújtani a tanulóknak a honvédelemhez kapcsolódó sporttevékenységek kipróbálására, felkészültségük összemérésére;
- az egészséges életmód népszerűsítése.

E célok mentén alakították ki a versenyszámokat (mátrix labirintus futás, elsősegélynyújtás, lézer váltófutás, kézigránát-hajtás célba, akadálypálya, figyelés, tájékozódás, távbecslés, fegyveres váltófutás)²⁰ is, ahol kifejezetten fontos a csapatmunka.

Összefoglalás

Az államnak garantálnia kell az állampolgárok fizikai biztonságát, azonban az egyének nemcsak jogokkal, hanem állampolgári kötelezettségekkel is rendelkeznek, mint például sürgősségi helyzet esetén az ország védelme. Az állam feladata felkészíteni az állampolgárokat Magyarország védelmére, aminek egyik eszköze békeidőben a honvédelmi nevelés.

A sport és a honvédelmi nevelés számos közös értékkel rendelkezik, mint ahogy azt a fentebb leírtak is bizonyítják. Az állampolgárok fejében a kettő összekapcsolásának egyik leginkább alkalmas módszere a szabadidős és sporttevékenységeken keresztül megvalósítható honvédelmi nevelési programok, amelyek nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy minél szélesebb körben megismerjék és megkedveljék a középiskolás korosztály képviselői a honvédelemmel kapcsolatos fogalmakat.

²⁰ Lásd: <https://kadetprogram.hu/kadetoknak/>

Irodalomjegyzék

- BOLDIZSÁR Gábor (2019): *A haderő helye és szerepe a biztonsági kihívások kezelésében*. Budapest: Nemzeti Közszerológati Egyetem. Online: https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14609/Boldizsa__r_Ga__bor_Hadero___helyes_szerepe_IH_final_2019.pdf?sequence=1
- Kristofóri Balázs hadnagy Honvédelmi nevelési programok előadása, Várpalota, 2019. november 26.
- KUN-SZABÓ István (2018): *Az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztésének alternatív lehetőségei*. PhD-disszertáció. Budapest: Nemzeti Közszerológati Egyetem. Online: https://hkk.uni-nke.hu/document/hkk-uni-nke-hu/KSZI_doktori%20%C3%A9rtekez%C3%A9s%201.0_jav_OK.pdf
- STERBENZ Tamás – GÉCZI Gábor (2016): *Sportmenedzsment*. Budapest: Testnevelési Egyetem.
- Vitéz SOLYMOSY Ulászló vezérőrnagy (1943): A nemzetnevelés rendszere, különös tekintettel a leventeintézményre. In *A Központi Irányadó Tanfolyam előadásainak gyűjteménye*. A Leventék Országos Parancsnoka (H.M. 137.642/eln. 40.k. – 1943. sz. rendelettel). Budapest: Attila-nyomda részvénytársaság. 13.

Jogi források

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.). Online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv>
2004. I. törvény a sportról. Online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400001.tv>
2021. évi CXL. törvény (Hvt.) a honvédelemről és a Magyar Honvédségről. Online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2100140.TV>
- 42/2021. (VIII. 31.) HM utasítás a Honvéd Kadét Programról, valamint a hazafias és honvédelmi nevelés támogatásáról. Online: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-42-B0-15>